

DROHOBYCZ

אבן מכוסה אוזב ירוק

אני היחיד היודע שאני במסע בזכות הזמן. אני מביט דרך חלון קטן ועגול, במפל שטשות. לובן אינסופי מתעורר סביב. ללא קול חותכות צפור העלדה במקורה ואז המרחב סימן המסוס רחבד כלות. עד מעט ואזז את מחוגי שעוני חמישים שנה לאחור. תחתיו קוו שחור, נהר-הגבול. אופק אלכסוני ממלא את החלון, היבשה הולכת ופנתקרבת. מכה חזקה הולמת בגלגלים הקדמיים, מבשרות נחיתה. הטיסה ארבה מרחיט ששעה. היישר מן המטוס אני נכנס לצריף ביקורת דרכונים, מדי-צבא, שפה מזכרת. הדרכון שלי מעורר עניין מיוחד. האיש שבדק אותו, לאט ובכפזזות, מעלעל דף אחר דף.

חולמות שניות ארוכות כנצח. לבסוף, בתגופה, הוא מחתים דף אחד בחותמת גדולה וללא מילה משיב לי את דרכוני. אני שם אותו בכיסי ועם מאונחה ביד אני יוצא החוצה, חוצה את הרוביסון.

לפני ארץ הדמדומים של עברי האבוד, ובתווך מוצפת מטרות מסעי - אבן גדולה בעלת קצוות לא-סיסטריים, מכוסה אוזב לת וירוק. אחפש אותה, וכמו פעם אצמיד אליה את לחיי המשולתבים, ארדף בשדות החיטה הנפרסים לפני, על מרבדים אדומים וטחולים של פרחי פרג ודגניות. על האבן שלי אפתח מאוזניים קטנים שעשיתי לי מפסי המורה, אשקול זרעי פרחים וגרגרי מלח, סיכר ואורז שנטלתי בחצאי סאיפי המבשלת ארוחת-צהריים במטבח. תמורת זיטונים צבעוניים גזורים בקרטון, או תמורת ערמונים חומים ומבריקים, אסבור את הסחורה האקוויטית הזאת, עסופת בעקיות ניד, לבני-גילי הנאספים מסביב לאבן מחזר הבית מרחב בדגריסקה, תבית בו ראיתי לראשונה אור עולם.

האבן הידוקה והמנוגדת באוב, היא אני, היא דרוחוביץ-עירי, זאת ילדותי המפוסקת. היא נלקחה ממני, אך בחלומות קצרים חסרי מרגוע היא מופיעה שוב ושוב קרובה, קרירה, מתחית. אסבא אותה. אסבא.

המכונית בה אני ניסע מונה דרומה. מפעם לפעם אנו חולפים ליד שלטי דרכים עם שמות מקומות מזכרים. הארץ הקסומה הולכת וקרנה. לבסוף מופיעה המילה "דרוהוביץ".

עוד רגע - אני חושב - אכיר כל רחוב, כל בית, הוצעושותי גוברת כשאני נוסעים כך לאורך הרחובות. אבל שום דבר, ממש לא כלום לא מזכיר לי את עיר הולדתי, יינה, מאחורי המית הבאה, מאחורי הסמטה הבאה זה יקרה... אבל העיר נותרת מרוחקת וזרה. לבסוף שצרת המכונית לפני בית אמר בן שלוש קומות, בצורת קשת. בית-המלון.
 "עצור כאן", אני אומר.
 התג עזר לי להכניס את המזוודה ונוסע לו.

אני מקבל מפתח ומנה לחדר המלון, אני עייף עד מוות - הטיסה, הטיסה הארוכה במכונית, הלילה ללא שינה, אני מניח את מזוודתי על השולחן וכמות שאני, בבגדי ובגילי, מפל על המיטה ושוקע בתהום מרוקנת.

בהתשרי אני יודע היכן אני, מגשש דרכי למקלחת, מניח לורס מים צוננים לשטוף את ראשי, מתגנב ומותח לרווחה את החלון. גל אוויר חמים חודר לחדר וקמו תוספות משכרות של ריחות עצים ופרחים בשיא מריחתם. היום חלק, קרני שמש אחרונים מדליקים להבות אש הצרמק בחלונות הבתים שמסביב. ביתר תשומת לב אני שוקר את הסביבה: לפני בית-המלון פסל ברונזה ענקי בגובה שתי קומות: איש אוחז ספר בידו. רחוק יותר רשת רחובות עם בתים שנבנו עוד לפני המלחמה. בכביש כלי-רכב מעטים.

אני יוצא לטייל בעיר. חוצה כיכר ומנה בכיוון רחוב שרוקה, רחוב רחב. מצדו השני מתפתל רחוב אחר, צר. התחום המוצלע של הרחוב הזה מושכת אותי מנימה באוויר כוח מגנטי, משני צדי הרחוב בתים בני קומתיים ולפניהם גינות מטופחות עם ערבות ישירות שזה עתה נחפרו. האדמה הטרייה שחורה ודשנה. עצי תמוח ודובדבן מרחיבים כאן.

כשאני הולך כך במעלה הרחוב, מסומס משמע הצבעים ומריחות האביב, אני חש שאת הרחוב הזה אני מכיר, הייתי פה כבר, פעם. אני צועד מספר צעדים נוספים ומוצא עצמי לפני בית שבו בוקר אחד, בדחף אינסטאיטיבי, הסתירה אותי אימי מתחת לגרם המדרגות, בין גיורות ועיוותים ישנים. מבין המדרגות אני רואה כיצד אנשים במדים לקחים את הורי לשום מקום, לדרסם האחרונה.

אט אט, בוא אחר זו, עשרות קלימות הזמן. כמו בריחוף אני נוגע בקיר הסדוק של הבית, מלטף את טעמה המדרגות המובילות לדירת שחייתה שלט.

העולם סיבבי מותחל להסתחרר... מרגי הששון מסוגים במהירות לאחור... אני קופא בחוסר תנועה, על גבול מציאות וחלום... עתה אני מחלף לאורך רחובות ילדותי, בקופסה הכתה משתקפים

הזכרונות... על המסך מופיעות ועלמות תמונות מן הימים האבודים... איש תמיד וספורטיבי, בעל זקן שחור מטומט ולידו ילד קטן, בלונדיני... אבי ואני. עוד רגע ואנו מחליקים בסקי ממורד הר גבוה בקרפטיס... למטה בעמק מתערבלים ערפילים סגולים... ההתמונצות שקרונה כאשר בצעתי את הניסויים הכימיים האין-סופיים שלי... את החומרים לניסויים הללו סיפק לי ארונו של אבי הצלם, הנדוש צנצנות ובקבוקים מלאי נוזלים בשלל צבעיהם, בהם השתמש לפיתוח צילומי במעבדת החושך. צנצנות אחת מאותחת סוד... הורי אינם בבית... אני מוחא את הארון ומהופנט מביט באלומות אור ירקרקת הפורצת מן החושך לתוך הלילה... בוכר אביבי... אני רץ ליד ילדה שקוראים לה אניה. אניה טקדימה אחתי, צמתה הבהירה מתגודדת לפני כמטוטלת... נשיבת אוויר מביאה ריח דבש טרי, שזה עתה נאסף... מעמון בדלת... ידיו של אבי בא אליו, שכנו בעל הפנים המזוהים המזכירים לי תמיד צפור מתכוננת למשפחה. אבא, כרגיל, הכין קופסה טלאת גלמות זכוכית משומשות. על השכבות המשחירות של הנגיבים השרובים יחרוט האיש-הציפור איורים לסיפוריו הפנטסטיים... הזכרונות מסיטים הלאה את מחוגי השעון. הנה השכן שלנו, מגיש ספר לאימי... על לחיי הנפולות בת-צחוק ביישנות... אימי מדפדפת... בעמוד הראשון כתוב: *בזנו שלחן ייטגורוים נסימן ששן החלף* וכדיו ירוכה כתובה ההקדשה... אימא מחייכת, מודה, ומושיטה יד. הנה משותתוה עסקות ונושק לידה המושטת...

מאוחר בלילה אני שב למלון. למחרת אני הולך לשוק. על הזכוכים ערימות של פירות וירקות טריים, גבינות מרובעות, נושי חמאה מהולה במיץ גזר, חביות פח עם חלב ושמות. אני מבקש למונז לי מעט שמנת אל הכוס שהכאתי עמי, ואחר-כך, תמורת שטרות חומים בעלי השם חמוור "זייטאונים", אני קוה לעצמי ככר לחם שחור, בחדרי במלון אני מרס מגזז פרוסה עבה. הלחם והשמנת הם בטעם ילדותי.

היום חולף. אחר-הצהריים אני מחלץ בשדירה רחבה בה מצטאנפים צעירים בבגדים אלגנטיים. כאן, ב"קורסור", נמשים מדי יום מוכדיי החיירה, מברכים איש את רעהו בהסרת מגבעת. מעיפים זה בוז מבטים נאים, מוגרים, מחליפים חיובים ותנועות מלאות משמעות, ביניהם חולף ילד קטן, צמא לפענח את סודותיהם של המבוגרים.

והנה למתע מתרוסן ה"קורסור"...

לאורך המדרכות וותרים אגרטי שיש לבנים שבעבר מלאו מרחים ועצים. שנה
הם אותם הנבים, רק גבוהים יותר, מבעד למסכי העלווה מלפנים קרני השמש
את הדרכים במשיכות זו.

אני מגיע לבית ילדותי, מזהה אותו ממרחק. הבית לא השתנה. דרך הפרוודור
האפל אני נכנס לחצר האחורית, שבר אותה לאורכה ולרוחבה. מסיר את העלים
הצעירים של הירקות שנשתלו כאן, מגיד חפצים מפוזרים מה ושמ, מציץ לכל
פינה. מבטיח לעצמי, שיום יום אבוא לכאן.

אלא שימונות הומן כבר משנה כיוון.
שוב אנו טסים מעל לקו השחור של נהר הגבול.
את אבני, אבן מכוסה אוזב ירוק, שוב לא אמצא לשלם.

"אבן מכוסה אוזב ירוק" יחד עם אוסף תצלומים מדווחוני, הונגרי בשנת 1993 ברבעון
ספרותי-אמנותי "אריאל", בחמש שנות: אנגלית, גרמנית, צרפתית, ספרדית ורוסית.

copy RIGHTS @

Erwin SCHENKELBACH

airaune@smile.net.il

052630624

